

DE VANGNETUITKERING PARTICIPATIEWET 2018: INFORMATIE VOOR GEMEENTERAADSLEDEN

Wat houdt de Vangnetuitkering in en welke rol heeft de raad daarbij?

De Vangnetuitkering Participatiewet biedt gemeenten financiële compensatie voor grote(re) tekorten op het budget als bedoeld in artikel 69 van de Participatiewet. Uit deze middelen betaalt de gemeente de bijstandslasten. Daarbij gaat het om de lasten van uitkeringen van de

- Participatiewet
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
- Loonkostensubsidies (ook voor beschut werk)
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ) Starters Levensonderhoud

Het budget is niet geoormerkt; tekorten en overschotten komen voor eigen rekening van gemeenten. Het kan voorkomen dat gemeenten tegen een groot tekort aanlopen. Gemeenten met een omvangrijk tekort komen onder voorwaarden in aanmerking voor aanvullend budget. Dit heet de Vangnetuitkering. De vangnetuitkering is gebaseerd op intergemeentelijke solidariteit en wordt bekostigd uit het macrobudget van twee jaar later.

Colleges en gemeenteraden voeren doorgaans regelmatig het gesprek over de ontwikkelingen van het bijstandsvolume en activerend arbeidsmarktbeleid. Ook als er geen tekort is. De budgetteringssystematiek is erop gericht dat gemeenten tijdig maatregelen nemen om een eventueel tekort te reduceren. Daar gaat de wetgever vanuit. Het doel van het vangnet is financiële risico's te limiteren die gemeenten hebben bij het uitvoeren van de Participatiewet. Dat is een bestuurlijke afspraak.

De procedure

Om in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering dient de gemeente een aanvraag in te dienen bij de onafhankelijke Toetsingscommissie Vangnet Participatiewet (hierna: TC). De aanvraag voor een vangnetuitkering over 2018 moet uiterlijk 15 augustus 2019 bij de TC zijn ingediend en moet voldoen aan een beperkt aantal voorwaarden.

De TC beoordeelt of de aanvraag van een gemeente aan alle voorwaarden voldoet en adviseert vervolgens de minister van SZW. De minister neemt in beginsel het advies van de TC over. Hiervan krijgen gemeenten eind 2019-begin 2020 bericht.

Voorwaarden om over 2018 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering

De voorwaarden om in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering over een eventueel tekort in 2018 zijn:

- Gemeenten hebben een tekort dat over 2018 groter is dan 5% van het budget 2018, én de tekorten en overschotten over 2016, 2017 en 2018 gesaldeerd leiden tot een tekort groter dan 5% van het budget over 2018.
- Voor de aanvraag moet het door de TC beschikbaar gestelde aanvraagformulier gebruikt worden. In dit aanvraagformulier dient het college te verklaren dat er maatregelen zijn getroffen om het tekort te reduceren en doet dit aan de hand van de volgende onderdelen: analyse van het tekort, toelichten getroffen maatregelen, verwachte effecten.
- De gemeenteraad moet instemmen met de verklaring van het college. Wat hiermee wordt bedoeld is hieronder verder uitgewerkt.
- Als de gemeente in 2016 en/of in 2017 ook al een vangnetuitkering heeft gekregen, moet het college verklaren dat externe maatregelen zijn getroffen om het tekort verder te reduceren. Dit zijn maatregelen naar aanleiding van consultatie van een externe. Één van de doelen van het vangnet is stimuleren van gemeenten om van elkaar te leren.

Gemeenteambtenaren die een aanvraag voorbereiden, kunnen de volledige voorwaarden vinden op de website van de toetsingscommissie (www.toetsingscommissievp.nl). Op de website staan ook rekenvoorbeelden en rekentools waarmee kan worden berekend of de gemeente voldoet aan de financiële voorwaarden en wat de hoogte is van de eventuele vangnetuitkering.

Wat wordt verwacht van de gemeenteraad?

In de aanvraag verklaart het college “dat het maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie”. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Met de instemming van de gemeenteraad stelt de gemeenteraad vast dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale *analyse* inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd).
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) *maatregelen*, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht *in welke mate* (interne en externe) maatregelen *beogen bij te dragen* aan het (verder) reduceren van het tekort.